ספרי׳ – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

שער
שלישי

דבר מלכות

ויצא

שיחות קודש

מאת

כבוד קדושת

אדמו״ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט״א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים״

770 איסטערן פארקווי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה
הי׳ תהא שנת סגולות המשיח
שנת הק״ד לכ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

משיחות ש"פ ויצא, ט' כסלו ה'תשנ"ב

— תרגום מאידית —

א. בנוגע לאדמו"ר האמצעי – בעל יום ההולדת[1] ובעל ההילולא[2] של יום זה, ט' כסלו – מוצאים אנו חידוש, שיום ההולדת שלו ויום ההילולא שלו חלים באותו יום (ט' כסלו). ועוד חידוש אצלו – שמיד למחרת יום ההולדת שלו (ויום ההילולא) – ביום יו"ד כסלו – חל חג הגאולה שלו[3], שבו נשתחרר מבית האסורים.

וע"פ הידוע[4], שלמועדי השנה יש שייכות לפרשיות התורה שבהן חלים המועדים הללו, מובן, שבפרשה של שבת זו – פרשת ויצא, ובפרשת וישלח (שמתחילים לקרוא בתפלת המנחה, ושחג הגאולה בשנה זו חל ביום ראשון של פ' וישלח[5]), יכולים למצוא לימודים הקשורים עם בעל יום ההולדת ויום ההילולא ובעל הגאולה.

כולל ובעיקר – להוציא מזה לימוד בענין שהזמן גרמא בדורנו זה ובזמננו זה – הגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו, כפי שדובר פעמים רבות לאחרונה, שעתה כבר סיימו את כל הענינים וצריך רק לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש.

ב. החידוש בכך שיום ההולדת ויום ההילולא של צדיק חלים באותו היום – מובא בחז"ל: על דברי משה רבינו[6] „בן מאה ועשרים שנה אנכי היום", אומרת הגמרא[7] „מה ת"ל היום, היום מלאו ימי ושנותי, ללמדך שהקב"ה יושב וממלא[8] שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחודש לחודש שנאמר[9] את מספר ימיך אמלא".

הפירוש בזה בפשטות הוא, שאצל צדיק ישנה השלימות, שהקב"ה „ממלא" את ימי חייו – „את מספר ימיך אמלא" – שיחי' מספר שנים „עגול" ומלא, מיום הולדתו עד יום הסתלקותו, עד לדיוק של יום אחד[10].

אבל צריך ביאור – במה מתבטאת המעלה והשלימות בזה? שלימות עבודת הצדיק הרי היא שלימות ברוחניות – דבר שלכאורה אינו קשור ואינו תלוי בשלימות ימיו הגשמיים, כידוע[11] ש„חיי הצדיק אינם חיים בשריים כי אם חיים רוחניים שהם אמונה ויראה ואהבה כו'", וממילא מובן, שאצל צדיק יכולה לכאורה להיות שלימות העבודה (ברוחניות), אפילו כאשר שנותיו (הגשמיים) אינם ממולאים „מיום ליום" – וכפי שרואים אצל רוב הצדיקים, שהסתלקותם אכן לא היתה ביום הולדתם.

ג. ויש לומר: שלימות עבודת הצדיק היא בשעה שהשלימות הרוחנית משתקפת

---

1) בשנת תקל"ד.

2) בשנת תקפ"ח. – ע"ד הסתלקותו, ראה הקדמה לתו"ח בראשית. „בית רבי" ח"ב פ"ו.

3) בשנת תקפ"ז. – ע"ד גאולתו, ראה בארוכה „התמים" חוברת ב ע' עז [פו, א]. שם ע' פא [פח, א] ואילך. מבוא לקונטרס „בד קודש". „בית רבי" ח"ב פרקים ד־ה (נעתקו גם בקיצור לשון בהוספה לקונטרס הנ"ל ע' 20 ואילך).

4) ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצו, א).

5) כבשנת הגאולה עצמה. ולהעיר שלפי המסורת בבית הרב (הובאה בהוספה לקונטרס הנ"ל ע' 22 בהערה), באה בשורת הגאולה בש"פ ויצא, ט' כסלו.

6) וילך לא, ב.

7) ר"ה יא, א. סוטה יג, ב. קידושין לח, א.

8) בסוטה שם: הקב"ה משלים.

9) משפטים כג, כו.

10) ראה יפה תואר לב"ר רפנ"ח.

11) תניא אגה"ק ביאור לסי' ז"ך (קמו, ב).

גם בשלימות גשמית – שלימות בזמן עבודתו, בשנים ובימים הגשמיים שלו. ובלשון חז"ל[12]: „יודע ה' ימי תמימים[13] . . כשם שהן תמימים כך שנותם תמימים".

והטעם לזה הוא, כיון שתכלית ושלימות העבודה דתורה ומצוות של יהודי (שהרי זוהי עבודת הצדיק – תכלית ושלימות העבודה[14]) מתבטאת בזה, שיברר ויזכך את גופו הגשמי, באופן שאין שום חלקים נפרדים בחייו שאליהם אין עבודת השם שלו מגעת ח"ו (אין שום „הפסק" ו„פירוד", שום הפרדה בין נשמתו לגופו, בין רוחניותו לגשמיותו), אלא כל הפרטים בחייו חדורים ברוחה של נשמתו והרוחניות שלו. עד אשר הגשמיות נעשית טפלה ובטלה לנשמה ולרוחניות (עושים נפשם עיקר וגופם טפל[15]), באופן שכל הגשמיות היא כמו „כלי" ו„לבוש" – ועד כמו מרכבה[16] – שמשקפת ומבטאת את שלימות עבודתו הרוחנית.

כלומר, אע"פ ש„חיי הצדיק אינם חיים בשריים כי אם חיים רוחניים", הרי שלימות עבודתו היא, כאשר החיים הרוחניים חודרים ומאירים גם בתוך חייו הבשריים, עד שחייו הבשריים הם בבחינת „כלי", ויתירה מזה – המשך והתפשטות של החיים הרוחניים, הם מתאחדים עם החיים הרוחניים, באופן שהם נעשים דבר אחד ממש – אדם אחד (צדיק), ששלימותו הרוחנית בחיים רוחניים, מתבטאת ומשתקפת במלואה בשלימות גשמית בחיים בשריים, באופן שבחיים הבשריים אין שום דבר מיותר וגם לא חסר דבר (לא פחות ולא יותר) לגבי השלימות בחיים הרוחניים. החיים הבשריים שלו (כולל ימיו ושנותיו הגשמיים) הם המשך והשתקפות של חייו הרוחניים.

ואדרבה: דוקא על־ידי זה שהשלימות מתבטאת גם בגשמיות, נפעל עילוי אפילו לגבי השלימות הרוחנית מצד עצמה (כדלקמן).

ולכן „הקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום" – כיון ששלימות העבודה של צדיק חודרת ומשתקפת (גם) בשלימות של גשמיותו (בהתאם לשלימתו ברוחניות), שהרי גדר העולם הזה הגשמי מורכב מזמן (ומקום)[17], המתחלק לימים[18], ימי השנה – כמאמר חז"ל[19] „משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי חדשים ושנים וכשבחר ביעקב ובניו קבע בו ראש־חודש של גאולה". זאת אומרת, שקביעות ה„שנים" קשורה ב„עולמו"[20] (גשמיות העולם), בניגוד לקביעת „ראש־חודש של גאולה", שקשורה עם „בחר ביעקב ובניו" (הכוונה הרוחנית בבריאת העולם); ושנה (מלשון שינוי[21] ומלשון משנה[22]) מקיפה וכוללת בתוכה את כל

12) ב"ר רפנ"ח וביפה תואר שם.
13) תהלים לז, יח.
14) ראה ספר הערכים־חב"ד מערכת אותיות – אות צדי"ק ס"ח. וש"נ.
15) ראה תניא פל"ב.
16) ראה תניא פכ"ג. ועוד.

17) שעהיוה"א פ"ז (פב, א).
18) ועיקר התחלקות הזמן הוא לימים, כמרז"ל (נזיר ז, א) „יומי מפסקי מהדדי". וראה אוה"ת בלק ס"ע תתקמה ואילך.
19) שמו"ר פט"ו, יא.
20) ויש לומר ש„בחר הקב"ה בעולמו" קאי על בחירת ה' (נתאוה הקב"ה) לעשות לו יתי' דירה בתחתונים (ראה תנחומא נשא טז. ועוד. תניא רפל"ו. ובכ"מ), „בעולמו".
21) רמ"ז לזח"ג רעז, ב. שרש ישע ערך שנה. עבוה"ק ח"ד פי"ט. וראה אוה"ת מקץ שלח, סע"א. (כרך ה') תתקעו, א.
22) ראב"ע בא יב, ב. ס' השרשים לר' יונה בן ג'נאח ולהרד"ק ערך שנה. רמ"ז שם. וראה אוה"ת מקץ שם.

שינויי הזמן – ולכן מתבטאת שלימות העבודה (הרוחנית) של צדיק („כשם שהן תמימים") בזה שגם שנותיו תמימות („כך שנותם תמימים"), ש„הקב"ה יושב וממלא שנותיהם . . מיום ליום", וכל יום הוא ניצל בשלימותו (ע"י בירור ה„לבוש" שכנגד אותו יום, כידוע[23] ש„אי חסרא יומא חדא חסר לבושא חדא", וימי האדם קצובים לו בהתאם לשיעור הלבושים שהוא צריך להשלים ולתקן)[24], כך שהשלימות והתמימות של הצדיק היא ברוחניותו ובגשמיותו (ימים ושנים גשמיים) בשווה. התמימות שלו בשני חייו הגשמיים היא המשך אחד לתמימות בעבודתו הרוחנית – „כשם שהם תמימים כך שנותם תמימים".

[ויש לומר, שכיון שלשון הגמרא הוא, „הקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום", והיא לא מזכירה בענין שום תנאים והגבלות בצדיקים – צריך לומר, ששלימות זו קיימת אצל כל צדיק ברוחניות הענינים[25] (אפילו אצל זה שנסתלק ביום אחר מיום הולדתו)[26]; אבל מובן ע"פ הנ"ל (שהשלימות היא כאשר זה מתבטא בגשמיות הימים), שנוספת שלימות – ואדרבה השלימות בזה בגלוי היא דוקא – כאשר זה מתבטא גם ב„ממלא שנותיהם מיום ליום" בגשמיות הימים, אצל הצדיקים שיום הסתלקותם הוא באותו יום בגשמיות שבו חל יום הולדתם].

ושלימות זו היתה בגלוי אצל האבות (ש„מ"ד בניסן נולדו בניסן מתו כו'"[27]), ואצל משה רבינו („היום מלאו ימי ושנותי"), ש„בשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד"[28] (נוסף לזה ששנותיו היו מלאים – מאה ועשרים שנה[29]) – כיון שבהיותם רועי ישראל הראשונים, ובפרט משה – ה„רעיא מהימנא" של ישראל[30], הרי אצלם התבטאה השלימות של עבודת

---

23) ראה בכ"ז אוה"ת משפטים ע' א'קכב. שבועות ע' צא. בלק שם. פינחס ע' א'קצט. ד"ה ואברהם זקן תשל"ח (סה"מ מלוקט ח"א ע' רפט ואילך). וראה לקו"ש ח"ד ע' 1194.

24) ויש לומר, שכיון שבשנה (מלשון שינוי) נכללים כל השינויים, לכן, השלימות של הלבושים (ימים) היא בסיום השנה (מזמן הולדת האדם). ועפ"ז „ממלא שנותיהם מיום ליום" (שגמר עבודת הצדיק ביום הסתלקותו הוא ביום הולדתו) מורה על שלימות עבודתו בבירור הימים (הלבושים) שניתנו לצדיק זה.

25) כמובן שגם בענין השלימות גופא – כמה דרגות. [וכפי שהוא גם בצדיק שנתמלאו שנותיו בגשמיות, שאפ"ל השלימות בזה שהסתלקותו היא באותו יום בחודש דלידתו*, או גם שהיא באותו יום בשבוע דיום הולדתו (שזוהי שלימות נעלית יותר. וראה חדא"ג מהרש"א קידושין לח, א)]. וע"ד ההפרש בין „שבע שבתות תמימות" (אמור כג, טו) סתם לגבי התמימות כשהתחלת ספירת העומר היא „ממחרת השבת" גם כפשוטו [כבקביעות שנה זו], ש„אז השבתות הן תמימות כששת ימי בראשית" (קה"ר פ"א, ג ומת"כ שם. ועוד).

26) ויש לומר בב' אופנים: (א) אף שבסיבוב שנותיו הגשמיים חסרים ימים משנה שלימה, הרי במספר ימים מועטים נגמרה עבודת הצדיק של שנה שלימה, באופן שהמועט (בזמן) מחזיק את המרובה (ברוחניות). ע"ד שמצינו בנוגע לר' בון (ירושלמי ברכות פ"ב ה"ח. שהש"ר פ"ו, ג), ורבי אלעזר בן עזרי' (משנה ברכות יב, סע"ב, ובגמ' שם כח, רע"א). (ב) נוסף לעבודת הצדיק במילוי שנותיו מיום ליום, ניתוספו לו ימים יתרים על שנה שלימה.

27) ר"ה שם.

28) קידושין שם.

29) כמ"ש (בראשית ו, ג) „והיו ימיו מאה ועשרים שנה".

30) ומשה הוא „כללות כולם" של כל ה„שבעה רועים הממשיכים חיות ואלקות לכללות נשמות ישראל" (תניא פמ"ב).

*) ולהעיר שבר"ה יא, א נקט בנוגע להאבות רק חודש לידתם והסתלקותם (ניסן או תשרי).

הצדיק, כפי שהיא משתקפת ב„מלאו ימי ושנותי".

ועד"ז התבטא הדבר בגלוי אצל אדמו"ר האמצעי, משה רבינו שבדורו[31], וכדלקמן.

ד. הביאור בזה יובן בהקדים השייכות עם פרשיות השבוע – ויצא וישלח (שמתחילים במנחה), שבהן מוצאים דבר פלא:

עיקר הסיפור בתורה על עבודתו של יעקב אבינו, הוא לא בפרשת תולדות, שבה מדובר איך יעקב הי' בבית אביו בארץ ישראל (בבאר שבע), אלא בפרשת ויצא, שבה מדובר על „ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה"[32] – על יציאת יעקב מבאר שבע אל חרן, „חרון[33] אף של מקום (בעולם[34])", אל לבן הארמי, עם כל הענינים הבלתי רצויים הקשורים בזה – ירידה הכי גדולה – שלכן פחד יעקב (ונזקק להבטחתו של הקב"ה „ושמרתיך גו'"[35])!

יתר על כן: דוקא בחרן נישא יעקב והקים את ביתו (רובם ככולם של השבטים[36]) – היסוד של עם ישראל!

אפילו לאחר שיעקב השלים את עבודתו אצל לבן בחרן והוא מתכונן לשוב אל בית אביו – כפי שביקש „ושבתי בשלום אל בית אבי"[37], ואחר־כך נצטווה על־ידי הקב"ה „שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך"[38] – הרי במקום שיעקב יקיים את הציווי, ותיכף ומיד ישוב לארץ ישראל, מתחיל רק אז הסיפור של יעקב עם עשו, „וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום"[39], עם כל הפרטים שבפ' וישלח (ורק לאחר פ' וישלח, חוזרת התורה לספר ש„וישב יעקב בארץ מגורי אביו"[40])!

שהרי לכאורה, עיקר הסיפור על עבודת יעקב אבינו – בתור אחד מ„האבות הן הן המרכבה"[41], ואדרבה – „בחור שבאבות"[42] – הי' צריך להיות על עבודתו הקדושה בארץ ישראל (ורק בקיצור – אם בכלל – על ענייניו ו„עסקיו" עם לבן הארמי ועשו הרשע), כפי שזה בנוגע לסיפור בתורה אודות עבודת אברהם ויצחק (שעיקר הסיפור הוא על עבודתם בארץ ישראל)?!

ה. והביאור בזה:

ע"פ הידוע ש„מעשה אבות סימן לבנים"[43], מובן שהסיפור בתורה על „מעשה" יעקב אבינו עם לבן ועם עשו (בפרשיות ויצא, וישלח), הוא „סימן" והוראה לבנים, בעבודתם של ישראל.

באמצעות הסיפור בתורה על יעקב אבינו („ויצא יעקב" ו„וישלח יעקב") – שזוהי הפעם הראשונה בתורה שבה מדובר באריכות ובפרטיות על העבודה (של האבות) בעולם – מלמדת התורה – תורה

31) להעיר מהשייכות דמשה לאדמו"ר האמצעי – כמודגש גם בהאושפיזין דחג הסוכות, ששניהם באים ביחד ביום ד' דחג.
32) ריש פרשתנו (כח, יו"ד).
33) פרש"י ס"פ נח. וראה לקו"ש חט"ו ע' 63 ואילך.
34) כ"ה בכמה דפוסי רש"י. וראה לקו"ש שם הערה 7.
35) פרשתנו שם, טו.
36) מלבד בנימין שנולד בארץ ישראל.
37) פרשתנו שם, כא.
38) שם לא, ג.
39) ר"פ וישלח (לב, ד).
40) ר"פ וישב (לז, א).
41) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.
42) שם רפע"ו. וראה גם זח"א קיט, ב. שער הפסוקים תולדות כז, כה.
43) ראה תנחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך לך יב, ו. וראה לקו"ש חט"ו ע' 76. וש"נ.

מלשון הוראה[44], הוראה לדורות – שתכלית העבודה של יהודי היא לפעול בעולם, והתורה גם מלמדת אותו את סדר העבודה בזה בפרטיות:

„ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" מסמל בכללות את ירידת הנשמה בגוף[45]. נשמתו של כל יהודי – „נשמה שנתת בי טהורה היא"[46] – יוצאת מ„באר שבע", ספירת הבינה (מקור (באר) של שבע מדות דאצילות), והיא יורדת למלכות[47], „חרנה", עד לירידה (של המלכות) לעולמות בי"ע[48] – „אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפחתה בי"[46], עד לעולם הזה הגשמי והחומרי, „חרון אף של מקום", שהוא „מלא קליפות וסט"א"[49], המעלימים ומסתירים על אלקות, ועל קדושתה ורוחניותה של הנשמה, ועוד יותר – ביכולתם ר"ל להזיק ליהודי (כפי שיעקב פחד[50]).

אבל הכוונה בירידה הגדולה היא, שאדרבה, שיהודי (יעקב) יתגבר על כל ההעלמות וההסתרים שמצד חומריות וגשמיות העולם („חרנה"), ואדרבה – (דוקא) שם יקים בית בישראל, עד לאופן של „מטתו שלימה"[51].

דבר זה נעשה ע"י שבהיותו נשמה בגוף, הוא מגלה – על־ידי קיום התורה והמצוות – את אור נשמתו, ועל־ידי זה הוא מהפך את החומריות לגשמיות, ופועל בהגשמיות שתהי' בטלה וטפלה ועד לכלי לרוחניות (הנשמה שלו), עד שגופו הגשמי מתאחד עם נשמתו.

כפי שזה מרומז מיד בתחילת יציאת וירידת יעקב – „ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה": דוקא על־ידי „חרנה" – ירידת הנשמה למטה – נעשה ונפעל „וילך" בנשמה עצמה, כמו שכתוב[52] „ונתתי לך מהלכים בין העומדים". ועוד יותר, נאמר „וילך חרנה" ולא „לחרן", כיון שהעבודה למטה פועלת את ענין ההליכה („וילך") גם במציאות של „חרנה" („חרון אף של מקום") עצמה. ולכן לא נאמר „וילך לחרן", שאז היתה הכוונה רק שיעקב הלך אל חרן (אבל ההליכה וחרן נשארים שני דברים נפרדים), אלא – „וילך חרנה", שמרמז שההליכה (רוחנית) נמשכת גם אל מציאותה ובתוך מציאותה של חרן עצמה.

ויש להוסיף, שדבר זה מרומז גם בתוספת ה"א של חרנה (ולא „לחרן") – כמאמר חז"ל[53] „נברא העולם הזה בה"י". כלומר, על־ידי היציאה מבאר שבע לחרן, מגלים בחרן – את ה"א (של שם הוי') שבה נברא העולם הזה, דהיינו, הכח והחיות האלוקי שמחי' את הבריאה, ובלשון הידוע – את „כח הפועל בנפעל", שמבחינים ומכירים ב„נפעל" (גשמיות העולם) את ה„כח הפועל" (חיות האלקי) ועד שה„נפעל" הוא רק ביטוי של „כח הפועל" (אשר מתבטא

ועד הת' להפצת ה"דבר מלכות"

---

44) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. ועוד.

45) אוה"ח פרשתנו כח, יד. הובא ונת' בקיצורים והערות לתניא ע' נז. ד"ה ויצא תר"ל (ע' כט ואילך).

46) נוסח ברכות השחר.

47) כפירוש הא' בפסוק ויצא יעקב גו' – ראה בארוכה ד"ה ושבתי בשלום תשל"ח (סה"מ מלוקט ח"ב ע' קנח ואילך). וש"נ.

48) כפי' הב' בפסוק זה – שם.

49) תניא פל"ו.

50) ב"ר פרשתנו פס"ח, יא. הובא בפרש"י שם כח, יא.

51) תנחומא (באבער) פרשתנו ד. ויק"ר פל"ו, ה. פרש"י ויחי מז, לא. וראה פסחים נו, א. תו"כ בחוקותי כו, מב. ספרי ואתחנן ו, ד. האזינו לב, ט. ברכה לג, ב. ב"ר פרשתנו שם.

52) זכרי' ג, ז. וראה תו"א וישב ל, סע"א ואילך. לקו"ת שה"ש כ, ב. ובכ"מ.

53) מנחות כט, ב.

בציור הנפעל)[54].

ו. „ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש, ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא"[55]:

כאשר נשמתו של יהודי יורדת למטה להתלבש בגוף גשמי בעולם הזה הגשמי, „עולם" מלשון „העלם"[56] – מיד יש „כי בא השמש", העלם על הגילוי של „שמש ומגן הוי' אלקים"[57], שכתוצאה מזה נעשה „וישכב במקום ההוא" – שענין השכיבה מסמל[58], ש„ראש" האדם (המעלה שבו) משתווה אל „רגל" האדם (המטה שבו) [כדלקמן סעיף ז], על־ידי ההעלם וההסתר של „עולם הזה הגשמי והחומרי ממש והוא התחתון שאין תחתון למטה ממנו בענין הסתר אורו ית' וחושך כפול ומכופל"[59] [ובפרט בחושך וליל הגלות[59], כאשר „אותותינו לא ראינו"[60], ובמוחך

בעקבתא דמשיחא, כאשר מצויים במצב של שינה ושכיבה, כשהכוחות הגלויים נמצאים בהעלם, וממילא הראש והרגל שווים].

ועוד יותר[61] – עוה"ז התחתון הוא „מלא קליפות וסט"א שהן נגד ה' ממש"[49] (מורדים), שלכן צריך להיות „ויקח מאבני המקום" – „שירא מפני חיות רעות"[62].

אבל דוקא על־ידי הירידה, נפעל גילוי והתגברות הרוחניות (הנשמה) גם בגשמיות הגוף, שגם במצב ירוד של „וילן שם כי בא השמש גו' וישכב", שראשו בהשוואה עם גופו, הוא ממשיך את קדושת הנשמה גם בתוך גופו; ועוד יותר, שנעשה „וישכב" למעליותא, שהגוף הגשמי מתאחד עם הנשמה, ועל־ידי זה נפעלת שלימות נעלית יותר באין־ערוך גם בנשמה, כדלקמן.

ז. ויובן זה בהקדים השאלה (כפי ששואלים המפרשים[63]) על מה שמסופר בפסוק – „ויפגע במקום גו' וישכב במקום ההוא":

לכאורה, כיצד מתאים שדוקא „במקום ההוא" – מקום המקדש – שכב יעקב[64] לישון[65]? דאף־על־פי ש„שקעה לו חמה פתאום שלא בעונתה כדי שילין שם"[66],

---

54) להעיר מהידוע (ראה ע"ח ש"נ פ"א־ב. מאו"א מערכת א סכ"ד) שד' עולמות אבי"ע הם כנגד דצחו"מ. ועפ"ז מובן, שגילוי כח הפועל בנפעל דעולם העשי' (שיש בו כל הד' ענינים דדצחו"מ), כולל, נוסף על כח הפועל (דעולם העשי'), גם כח הנוצר וכח הבורא וכח האצילות.

ועפ"ז נמצא, שע"י בירור וזיכוך הגשמיות, מתגלה בו נוסף על כח העצמות (שהוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין – אגה"ק ס"כ), כדלקמן, גם (במילא) כל הגילויים דעולמות אבי"ע.

55) פרשתנו כח, יא.

56) לקו"ת שלח לז, ד. ובכ"מ.

57) תהלים פד, יב.

58) ראה גם מכתב כ"ה מנ"א תש"ח*. סה"מ מלוקט ח"ד ע' קסג.

59) כידוע ש„ויצא יעקב גו'" מרמז על גלות עם ישראל (ראה ב"ר פרשתנו פס"ח, יג. זהר פרשתנו קמט, ב. של"ה רצב, ב). וראה לקו"ש חכ"ה ס"ע 153 ואילך. וש"נ.

60) תהלים עד, ט.

61) ראה לקו"ש שם ע' 429 הערה 52.

62) פרש"י עה"פ (ד"ה וישם מראשותיו).

63) דברי דוד להט"ז שם.

64) אף שיעקב עצמו לא ידע ע"ד קדושת המקום, כמ"ש לקמן (כח, טז) „ואנכי לא ידעתי", ובפרש"י „שאם ידעתי לא ישנתי במקום קדוש כזה". והשאלה שבפנים היא על זה שהקב"ה הזמין שכן תהי' הנהגת יעקב בפועל.

65) בדברי דוד שם מתרץ, דעי"ז ששקעה חמה שלא בעונתה הרגיש יעקב שזהו סימן שרצון הקב"ה הוא שישכב שם. אבל להעיר מפרש"י שבהערה הקודמת.

66) פרש"י עה"פ ד"ה כי בא השמש.

---

*) אגרות־קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' שנא. המו"ל.

הרי אומרים חז"ל[67] על המילים "וישכב במקום ההוא" עצמן – "כאן שכב אבל כל י"ד שנה שהי' טמון בבית עבר לא שכב[68] ("שהי' עוסק בתורה"[69]) .. כאן שכב אבל כל כ' שנה שעמד בביתו של לבן לא שכב", ודוקא כשלן במקום בית המקדש, שכב יעקב לישון[70]!

מזה גופא מובן, שהשכיבה היא (גם) ענין למעליותא, ואדרבה – ענין הכי נעלה, וענין זה מתגלה דוקא במקום המקדש[71].

ויש לומר הביאור בזה:

ההבדל בגשמיות בין עמידה וישיבה לשכיבה, הוא: בעת עמידה ו(אפילו) ישיבה, ניכר בגלוי החילוק בין החלק העליון (הראש והאמצע) של האדם לחלקו התחתון (הרגל); שזהו ה"עליון" שמנהיג את ה"תחתון". משא"כ בשעה שהאדם ישן, שאז החלק העליון והחלק התחתון שלו הם בהשוואה[72].

וברוחניות הענינים: החלק העליון של האדם מסמל את תוכנו ומהותו הרוחניים. החלק התחתון שלו מסמל בעיקר את גשמיותו.

מזה מובן, שאע"פ שבפשטות ובגלוי, ענין השכיבה – כשה"מעלה" (רוחניות) משתווה עם ה"מטה" (גשמיות) – הוא ירידה גדולה ביותר (בבחינת הגילויים), בכל זאת, בשורש ובפנימיות הענין, יש בזה עילוי גדול ביותר, שדוקא במצב זה נמצא ה"מעלה" יחד עם ה"מטה" בהשוואה גמורה, שזה בא מצד גילוי עצמותו ומהותו ית', שבהיותו "למעלה" מכל הגדרים של מעלה ומטה, הרי שניהם בהשוואה גמורה ממש. ועל דרך הידוע[73], שהפשיטות של איש פשוט (שאצלו לא מאיר השכל שבראש) קשור עם פשיטות העצמות.

ודבר זה נמשך אחר־כך גם כאשר הוא קם ממצב השכיבה, שגם שם, במקום שמורגשים הגדרים והחילוקים שבין מעלה ומטה (שזהו "מעלה" וזהו "מטה") – נמשך ומתגלה עצמותו ית'; ואז מתבטא החילוק שבין מעלה ומטה רק ב"ציור" שלהם, אבל ב"מהותם" הרי הם ענין אחד ויחיד – גילוי עצמותו ית'.

זאת אומרת, שבעבודתו של יהודי, ביציאתו מבאר שבע והליכתו "חרנה", יש שני ענינים: (א) נוסף על ההתגברות של גילוי הרוחניות על העלם הגשמיות, באופן שגשמיות אינה מעלימה, אלא היא "כלי" לרוחניות [שאז הגשמיות, כפי שהיא בגדרי מציאותה, היא למרות הכל העלם והסתר על רוחניות], נפעלת גם (ב) השתוות והתאחדות בין גשמיות ורוחניות (גם בתוך גדרי מציאותם) על־ידי גילוי העצמות שלמעלה משניהם.

ח. עפ"ז תובן הנהגתו של יעקב ב"וישכב במקום ההוא" – שהרי אדרבה: דוקא מצד זה שזהו מקום המקדש, אשר שם (היתה אחר כך) תכלית ושלימות המשכת וגילוי אלקות, עד לגילוי

---

67) ב"ר פרשתינו שבהערה 50.

68) "פי' שלא הי' ישן מושכב אלא מתנמנם שינת עראי . . ראשו בין ברכיו" (נחלת יעקב לפרש"י כאן. וראה גם משכיל לדוד שם. דברי מהרי"א עה"פ).

69) פרש"י עה"פ ד"ה וישכב במקום ההוא.

70) שינת קבע, שהיא באופן דשכיבה דוקא (ראה דברי מהרי"א שם).

71) ומה שאמר יעקב "שאם ידעתי לא ישנתי כו'" (כנ"ל הערה 64) – מובן ע"פ המבואר לקמן ס"ח.

72) ואף שע"ד הרגיל משימים כר תחת הראש (וראה תוד"ה כל – תענית ל, ריש ע"ב. ועוד), הרי אין זה מוכרח ע"פ הלכה. ונמצא, שענין השינה ע"פ תורה הוא – בהשוואה בין הראש והרגל.

73) ראה שיחת י"ב תמוז תש"ז – לקו"ד ח"ג תצא, ב. וראה גם סה"מ תש"ז ע' 256 ואילך.

העצמות (בבית המקדש, ובפרט בקודש הקדשים, שבו הי' מונח הארון שמקומו אינו מן המדה[74]) – דבר זה הביא ל„וישכב" למעליותא, להתאחדות גמורה של מטה ומעלה[75] על־ידי גילוי העצמות.

וזהו מה שהפסוק ממשיך תיכף[76] – „ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, והנה ה' ניצב עליו וגו'", החיבור והאיחוד בין „ארצה" ו„השמימה" על־ידי עצמותו ומהותו, ובדרך ממילא נמצאים שם גם כל המלאכים.

ויש לומר, שזהו גם הביאור בפנימיות הענינים, על שכש„ויקץ יעקב משנתו" אזי „ויאמר אכן יש הוי' במקום הזה ואנכי לא ידעתי"[77] – שהגילוי דשם „הוי'" (שם העצם[78]) הוא למעלה מבחינת ה„ידיעה"[79], כיון שידיעה הוא גדר של „מעלה" (ידיעה הרי קשורה עם מוחין שבראש, שניכר ומתגלה בשעת עמידה וישיבה), משא"כ מצד עצמות ומהות, מעלה ומטה שווים ממש (כנ"ל).

ובהמשך לזה – „ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלקים"[80], בית ודירה לו ית', והדר בדירה מתגלה שם בכל עצמותו[81].

וכל זה הביא אחר־כך [לאחר הקמת המצבה כדלקמן ס"י] את יעקב לנדור את נדרו, עד סיומו – „כל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך"[82] על־ידי גילוי העצמות, נתגלה ש„כל אשר תתן לי" – גשמיות ורוחניות גם יחד – הרי הם בבחינת „עשר אעשרנו", ספירת הכתר[83], ועוד יותר – „לך" לעצמותך, כיון שכל המציאות של „כל אשר תתן לי" היא רק „לך", גילוי עצמותו ית'[84].

ועד הנ' להפצת ה"דבר מלכות"

מ. ע"פ הנ"ל יובן גם הענין של „ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא":

על „וישם מראשותיו" מפרש רש"י: „עשאן כמין מרזב סביב לראשו שירא

74) יומא כא, א. וש"נ.

75) שהרי גם אופן שכיבתו של יעקב היתה בהשוואה בין הראש והרגל, מכיון שלא שם אבן תחת ראשו, כדיוק לשון רש"י עה"פ „עשאן כמין מרזב סביב לראשו"* (אף שממשיך „עלי יניח צדיק את ראשו כו'") – כמבואר במפרשי רש"י (ראה ר"ם (בפי' הב'), משכיל לדוד, גו"א, דברי מהרי"א ועוד, לפרש"י שם. אבל בחדא"ג מהרש"א חולין צא, ב. בנחלת יעקב, ובבאר בשדה לפרש"י שם פירשו שיעקב שם אבן גם תחת ראשו. וכ"ה בכ"מ).

76) פרשתנו כח, יב־יג.

77) שם, טז.

78) כס"מ הל' ע"ז פ"ב ה"ז. פרדס שי"ט. מו"נ ח"א פס"א ואילך. עיקרים מאמר ב' פכ"ח.

79) ראה פנים יפות כאן.

80) פרשתנו שם, יז.

81) ראה המשך תרס"ו ס"ע ג. ובכ"מ – נסמנו בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא הערה 32.

82) פרשתנו שם, כב.

83) ראה תו"א פרשתנו כב, ד. ובכ"מ.

84) עפ"ז י"ל עוד פירוש ב„ויצא יעקב מבאר שבע וילך גו'" (נוסף לב' האופנים בהפירוש שזה קאי על ירידה מלמעלמ"ט: מבינה למלכות, ממלכות לבי"ע) – הליכה ועלי' מלמטה למעלה: מבחי' המלכות או בחי' הבינה (באר שבע) לבחי' הכתר ועד לעצומ"ה (שלמעלה מבאר שבע ומחרנה), שמגיעים לזה דוקא ע"י „וילך חרנה".

ויש לומר שב' פירושים אלו הם בהתאם לב' הענינים שבפנים: בתחלה העבודה למטה (חרנה) היא בדרך מלמעלה למטה, גילוי הנשמה בהגוף, שעושה נשמתו עיקר וגופו טפל, ואח"כ מגלים המעלה דכח העצמות שבהגוף, שעי"ז נעשית עלי' גם בהנשמה, וזהו ע"ד „ויצא גו'" מלמטלמ"ע.

*) ובפרט שמשנה מלשון המדרש (ב"ר פרשתנו שבהערה 50) „נתן תחת ראשו". – ולהעיר שגם בפרש"י לב"ר שם משמע שהפירוש במדרש הוא סביב ראשו (אבל ראה חדא"ג שבפנים ההערה). וכן מפורש ביפ"ת לב"ר שם.

מפני חיות רעות[85], התחילו מריבות זו את זו זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת כו'"[86].

אע"פ שלכאורה „מה מועיל המרזב סביב לראשו הלא יוכלו חיות רעות לשלוט בשאר גופו"[87] – מסבירים המפרשים[88], שאמנם כוונת רש"י שיעקב הקיף את כל גופו באבנים, ולכן גם דייק בלשונו[85] „מרזב", שזהו[89] „שם[90] צינור קטן שיצא מן המזחילה . . לא שייך מרזב אלא כשיש שם מזחילה"[91].

אבל עדיין צריך להבין: א) לפי הנ"ל, מדוע מדגיש הפסוק (וכן בפירוש רש"י) „וישם מראשותיו"[92]? ב) בגוף הענין: במה מתבטאת ההצלה מהחיות על־ידי עשיית מרזב, הרי חיות רעות יכולות לקפוץ מעל המרזב[93], כנראה במוחש?

יו"ד. ויש לומר הביאור בזה – על־דרך בפנים[94]:

המחיבה היתה (כפי שמסבירים המפרשים[97]) בין האבנים שבמרזב, אשר היו „סביב ראשו", עם האבנים שבמזחילה, שהיו סביב גופו. ותוכן המריבה הי' – „עלי יניח צדיק את ראשו כו'". כלומר, שתוקף (ענין האבנים) גילוי הקדושה בחלק הגוף של יעקב יהי' כמו תוקף (אבנים) הגילוי בחלק הראש של יעקב, „מקום משכן נפש האלקית".

„מיד עשאן הקב"ה אבן אחת" – גילוי תוקף הקדושה (אבנים) נעשה שווה בחלק הראש של יעקב כמו בחלק הגוף של יעקב, תכלית ושלימות החיבור פעולתו של יעקב ב„ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו" היתה עבודה רוחנית – הוא המשיך וגילה במציאותו הגשמית את אור הנשמה בתוקף גדול, שזהו ענין האבנים (תוקף). וכאשר מתגלית במציאות הגשמית מציאותה האמיתית (הנשמה), אזי אין להעלם והסתר של הגשמיות שום תפיסת מקום, ממילא לא יכולות חיות רעות להזיק ליעקב[95].

והיות ש„מקום משכן נפש האלקית הוא במוחין שבראש, ומשם מתפשטת לכל האיברים"[96] – לכן עיקר גילוי תוקף הנשמה והרוחניות – „אבנים" – דוקא ב„מוחין שבראש", „מראשותיו".

וזהו שרש"י ממשיך – „התחילו מריבות זו את זו זאת אומרת עלי יניח צדיק ראשו וזאת אומרת עלי יניח":

---

85) מב"ר שבהערה 50.

86) מחולין צא, ב.

87) ל' הדברי דוד (להט"ז) לפרש"י כאן (הובא באוה"ת פרשתנו קעג, סע"א. ש"ח כאן). וכן הקשה במשכיל לדוד שם. יפ"ת לב"ר שם. דברי מהרי"א עה"ת שם. וראה גם באר בשדה לפרש"י כאן.

88) דברי דוד, משכיל לדוד, ודברי מהרי"א עה"ת שם.

89) ראה משנה ב"ב נח, ב ובפרש"י.

90) ל' המשכיל לדוד שם.

91) ובבאר בשדה שם, ש„גופו אפשר שכסהו במידי אחרינא . . אבל ראשו הוצרך להניח תוך המרזב כדי שיוכל להנשים". וביפ"ת שם, ש„לא חשש פן תקרבנה החיות לשאר גופו כי אז ירגיש בהן ויקום כנגדן כו'". ולכאורה דוחק הוא. ואכ"מ.

92) וראה מ"ש בדברי דוד שם. ואכ"מ.

93) כמו שהקשה בס' מאור ושמש עה"ת כאן.

94) ראה גם הביאור באוה"ת שם (אלא שאינו מבאר בפירוש השייכות לראשו דוקא). וראה (באו"א) לקו"ש ח"א ע' 61 ואילך.

95) וע"ד משאחז"ל דכשניכר צלם האלקים על האדם אין החיות יכולין להזיקו (ראה זח"א קצא, א. וראה אוה"ת מטות ע' א'רסב ואילך. וש"נ).

96) תניא פ"ט.

97) משכיל לדוד שם (וראה במפרשי רש"י הנ"ל עוד ביאורים בזה).

וההתאחדות של „מעלה" ו„מטה" בתור „אבן אחת", על־ידי גילוי העצמות, שאז הי' „וישכב במקום ההוא", השתוות הראש והרגל. [ופשיטא שאז אין נתינת מקום כלל להיזק החיות, ואדרבא[98]].

ומכיון שגילוי העצמות נעשה דוקא על־ידי הי(ירידה ל)„מטה" [כיון שגילוי אלקות ב„מעלה" הרי הוא גם מצד בחינת הגילויים, ודוקא ה„מטה" – היות שגדרו הוא „העלם" – מעורר המשכת וגילוי העצמות שאינו מוגדר בגדרים של העלם וגילוי], לכן נפעל תוקף הקדושה האמיתי (גילוי העצמות) על־ידי אבנים, בחינת „דומם". וזה נעשה אחר כך „מצבה" – „והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהי' בית אלקים"[82], בית ודירה לו ית', לעצמותו.

יא. ע"פ כל הנ"ל מובן הכח המיוחד שהי' ליעקב בבואו לחרן, שעל־ידו הי' ביכולתו להתגבר על ההעלם של חרן, ועוד יותר – לחבר ולאחד מעלה ומטה, נשמה וגוף, על־ידי גילוי העצמות.

והיות שחידוש זה נפעל על־ידי הירידה בחרן, לכן העמיד יעקב את י"ב שבטי י"ה דוקא בחרן, ועד לאופן ש„מטתו שלימה".

ולהוסיף, שע"פ הנ"ל מובן דיוק לשון חז"ל[51] „מטתו שלימה" (ולא „תולדותיו" וכיו"ב) – גם מלשון וענין „מטה" (תחתון), שגם ה„מטה" (תחתון) בשלימות, ועד יתירה מזה – שגם במצב השכיבה (על המטה), שאז הרי ראשו וגופו ורגלו בהשוואה, הוא מגלה כיצד „(מטתו) שלימה" – שלימות גילוי העצמות, המשווה קטן וגדול. ודבר זה נפעל דוקא בחרן (מטה)[99].

ו„מעשה אבות סימן לבנים" – ההשתוות בין חלקו העליון עם חלקו התחתון, באופן שגם ה„מטה" הוא – (בלשון הכתוב[100] בנוגע למשה) „מטה האלקים בידו", שעל־ידו הוא פועל את כל האותות והמופתים בארץ מצרים – מלשון מיצר וגבול[101], ש„מן המיצר קראתי י"ה"[102], נעשה „ענני במרחב י"ה"[102] – גילוי מרחב העצמי דעצמות ומהות, כיון ששלימות הבירור של המטה נפעלת דוקא על־ידי גילוי העצמות שלמעלה ממעלה ומטה; פשיטות העצמות הקשורה ומאוחדת עם פשיטותו של יהודי, ובלשון הידוע[103] – „ישראל וקוב"ה כולא חד" (כמדובר בארוכה בהתוועדות שלפני זה[104]).

יב. כיון שעיקר עבודת יעקב בחרן המסופרת בפרשת ויצא היתה בנוגע לעצמו – גילוי והתאחדות הנשמה והגוף, „מטתו שלימה" – והרי הפעולה האמורה צריכה להיות בשלימות גם בנוגע לעולם[105] – באים בהמשך לזה לפרשת „וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום", המדברת בעיקר על בירור העולם (עשו)

ועד הנ"ל להפצת "דרכי החסידות"

---

98) ולהעיר מהיעוד דלע"ל „וגר זאב עם כבש וגו' לא ירעו ולא ישחיתו וגו' כי מלאה הארץ דעה את ה' וגו'" (ישעי' יא, ו ואילך).

99) ויש להמתיק זה – עפמשנ"ת לעיל ס"ט שזהו"ע התאחדות האבנים יחד – כדאיתא במדרש (תנחומא עה"פ) „כיון שהשכים בבוקר מצא (יעקב) את האבנים כולם אבן אחת, נתבשר שמטתו שלימה . . כשם שהאבנים האלו נעשו כולן אחת כך בניך כולם צדיקים". וראה גם ב"ר שבהערה 50. פדר"א פל"ה (הובא ברמב"ן פרשתנו כח, יז).

100) שמות ד, כ.

101) ראה תו"א וארא נז, ב ואילך. בשלח סד, א־ב. יתרו עא, ג ואילך. ובכ"מ.

102) תהלים קיח, ה.

103) ראה זח"ג עג, א.

104) שיחת ש"פ תולדות (סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 116 (לעיל ע' 69) ואילך).

105) ראה אוה"ת ר"פ וישלח (רלא, א), שבירור לבן (בפ' ויצא) הוא ק"נ, ובירור עשו (בפ' וישלח) – גקה"ט. וראה סד"ה וישלח תרס"ו. תרע"ג. ד"ה עם לבן גרתי תשמ"ב.

ע"י יעקב:

מבואר בחסידות[106], שיעקב הוא בחינת תיקון ועשו בחינת תהו, ויעקב שלח מלאכים לעשו כיון שחשב שעשו נתברר כבר, וממילא יכול להיות החיבור וההתאחדות של אורות מרובים (וכלים) דתהו (עשו), עם (אורות ו)כלים מרובים דתיקון, שזהו שלימות הבירור של גשמיות העולם, שנעשה "כלי", ויותר מזה – שמתאחד באחדות גמורה עם הרוחניות, על-ידי גילוי העצמות שלמעלה מתהו ותיקון, שכל ענינם הוא גילוי עצמותו ית', שמצד בחינה זו הרי הם דבר אחד ממש.

[אלא שבפועל עשו לא הי' מוכן אז; שזהו דוקא בזמן הגאולה האמיתית והשלימה, כמו שכתוב[107]: "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה" – "ואימתי ילך בימי המשיח שנאמר[108] ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו"[109] וכדלקמן סעיף יח].

יג. שתי פרשיות הנ"ל (ויצא ווישלח) בעבודת יעקב אבינו – שהם המקומות הראשונים בתורה בהם נתבאר סדר העבודה למטה – מגלות את תוכן ותכלית כללות העבודה בתורה ומצוות (ובפרט לאחר מתן תורה): כדי לברר ולזכך את גשמיות הגוף והעולם, ולעשותה "כלי" לרוחניות הנשמה, עד שהגשמיות עצמה מגלה את הכח הפועל בנפעל ונעשית דבר אחד והמשך אחד של הרוחניות, ועד – דירה לו יתברך בתחתונים, לו לעצמותו.

כפי שיהי' בשלימות הגילוי בגאולה האמיתית והשלימה, "שאז יזדכך גשמיות הגוף והעולם ויוכלו לקבל גילוי אור ה'"[49], "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר"[110], הבשר עצמו יראה אלקות[111], מכיון שתהי' שלימות גילוי כח הפועל בנפעל, עד אשר אדרבה – "אבן מקיר תזעק גו'"[112], הנפעל הגשמי (דומם (אבן), צומח[113] וחי, ועאכו"כ גוף האדם[114]), גשמיות עצמה (שעל-ידה מתגלה כח העצמות) תגלה בקול צעקה את כח הפועל (הרוחני) ורצון העליון[115] בכל העולם, ע"ד

106) תו"א ר"פ וישלח. ובארוכה – תו"ח שם. ובכ"מ.

107) וישלח לג, יד.

108) עובדי' א, כא.

109) פרש"י וישלח שם.

110) ישעי' מ, ה.

111) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 63. ובכ"מ.

112) חבקוק ב, יא. וראה תענית יא, א. חגיגה טז, א.

113) ראה מדרש תהלים עג בסופו. יל"ש ירמי' רמז שטו בסופו. – ואף שבמקומות אלו ושבהערה הקודמת התוכן הוא בענין בלתי רצוי, הרי מובן במכ"ש וק"ו שמרובה מדה טובה (ראה סוטה יא, א. ועוד) – בגילוי כח הפועל בנפעל ורצון ה' לטוב.

114) וראה מדרש תהלים שם שלפני דרשה זו מבאר הענין ד"נקבה תסובב גבר".

115) ועד שמ"אבן" נעשית "בית אלקים" (כנ"ל בפנים), ומ"קיר" נעשה קיר דקדושה (ראה ספר הליקוטים-דא"ח צ"צ ערך קיר, וש"נ), ע"ד "ויסב חזקי' פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'" (ישעי' לח, ב. ועד"ז במלכים-ב' כ, ב), הקשור עם גילוי המשיח (ש"ביקש הקב"ה לעשות חזקי' משיח"* (סנהדרין צד, א), ותפלת חזקי' היתה ג' ימים לפני מפלת סנחריב (רש"י ומצו"ד מלכים וישעי' שם)), ו"קיר" הוא בגימטריא ש"י – שע"י קיר הגשמי (יש הגשמי שמתאחד עם יש האמיתי) נמשכות כל ההמשכות הרוחניים בהש"י עולמות, "שי" גם מלשון מתנה, היינו ההמשכות הכי נעלות שבאים מלמעלה בדרך מתנה.

*) ובקשתו ורצונו של הקב"ה (שמחשבתו חשיבא מעשה) בודאי מתקיימת בפועל, ע"ז שחזקי' מתחבר ומתאחד עם דוד מלכא משיחא (שהוא הי' מזרעו). – ולהעיר ממה שאמר חזקי' "אני ישן על מטתי" (איכ"ר פתיחתא ל. שם פ"ד, טו. וראה גם זח"א קצח, ב).

„נקבה[116] תסובב גבר"[117], נשמה ניזונית מן הגוף[118].

יד. תכלית זו של תורה ומצוות בכלל – לפעול את החיבור בין רוחניות וגשמיות – התחזקה עוד יותר על־ידי גילוי תורת החסידות, שענינה הוא – לפעול ולגלות את החיבור והיחוד של אלקות עם העולם: ע"י גילוי פנימיות התורה – סתים דאורייתא[103] – כפי שנתגלה בתורת החסידות, נפעל החיבור של סתים דקוב"ה עם סתים דישראל[103], וזה גם נותן את הכח להפוך את המטה של גשמיות העולם, שיהי' כלי לגילוי אלקות, לגליא דקוב"ה, וגם לסתים דקוב"ה.

ובמיוחד – על־ידי גילוי תורת חסידות חב"ד [שהיא מגלה את עצם פנימיות התורה[119]], שמביאה אלקות בהתלבשות בהבנה והשגה של חכמה, בינה ודעת, באופן של „יתפרנסון מיני'"[120], שיובן גם בשכל האדם (הנברא הנוצר והנפעל), ועד גם בשכל של נפש הבהמית („חרנה"), ועד שיובן גם בשכל של אומות העולם („עשו"). ובלשון הידוע[121] – „יפוצו מעינותיך חוצה", שמעינות החסידות (של הבעש"ט) עצמם יתפשטו (עד לאופן של „יפוצו" בחוצה[122], עד לחוצה שאין חוצה ממנו, שגם טבע העולם וגם „חוצה" יהיו כלי, ועד אשר יתאחדו עם אלקות.

ויש לומר, שלכן עיקר גילוי תורת החסידות הוא בחודש כסלו, כידוע[123] שכסלו, החודש השלישי מחודשי החורף, הוא כנגד וקשור עם חודש סיון, החודש השלישי של חודשי הקיץ, ששלישי הרי הוא קשור עם מתן־תורה: חודש סיון (ירחא תליתאי[124]) הוא הזמן של מתן תורה, גילוי תורת הנגלה, וחודש כסלו (השלישי בחורף) הוא הזמן של גילוי פנימיות התורה.

בחודש הזה ישנם כמה ימים מיוחדים בדברי ימי החסידות: י"ט כסלו, חג הגאולה של אדמו"ר הזקן, מייסד תורת חסידות חב"ד (נוסף על זה שהוא יום ההילולא של המגיד), הוא „ראש השנה לחסידות"[125], וכידוע[126] שאז („לאחרי פטרבורג") החל עיקר הענין של „יפוצו מעינותיך חוצה". ט' כסלו – יום ההולדת ויום ההילולא של הנשיא השני של חב"ד, אדמו"ר האמצעי. יו"ד כסלו – חג הגאולה שלו. וגם לחנוכה בסוף חודש

ועד הת' להפצת ה"דבר מלכות"

116) ירמי' לא, כא.

117) ראה תענית וחגיגה שם ש„אבריו של אדם" מעידים על האדם. וע"פ המבואר בפנים (ובהערה 113) שלע"ל תגלה גשמיות בכלל רצון העליון, יש לתווך זה עם הפירוש ש„אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידים בו". – ולהעיר, שהובאו שם עוד ב' דיעות: „מלאכי השרת המלוין לו לאדם", „נשמתו של האדם".

118) המשך וככה תרל"ז פצ"א־ב. וראה גם ס' השיחות תורת שלום ס"ע 127 ואילך. סה"מ קונטרסים ח"ב תיג, ב. ובכ"מ.

119) דברי כ"ק אדנ"ע י"ט כסלו עטר"ת. הובא ונת' בד"ה פדה בשלום תרפ"ה (ע' עט).

120) ל' התקו"ז ת"ו בסופו. וראה הקדמת המק"מ לספרו. כסא מלך לתקו"ז שם. ועוד.

121) משלי ה, ט"ז. אגה"ק דהבעש"ט – נדפסה בכתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ.

122) ראה לקו"ש ח"ה ע' 432. ח"י ע' 106 ואילך. חט"ו ע' 283. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1119 ואילך. ועוד.

123) ראה שיחת י"ט כסלו (ליל ב') תרפ"ט. לקוטי לוי"צ אג"ק ע' רה. ע' ריז. ועוד.

124) שבת פח, א.

125) מכתב כ"ק אדנ"ע (אגרות קודש שלו ח"א ע' רנט, וש"נ. „היום יום" בתחלתו). וראה לקו"ד ח"ד תשנט, ב ואילך.

126) ס' השיחות תורת שלום ס"ע 112 ואילך.

כסלו יש שייכות מיוחדת עם גילוי פנימיות התורה חוצה, כיון שעיקר נס חנוכה הוא נס פך השמן, ושמן שבתורה הוא רזין דרזין דאורייתא[127], וצריך להדליקו „על פתח ביתו מבחוץ"[128], באופן שהגילוי של הרזין דרזין ב„ביתו", יאיר (דרך פתח ביתו) גם ב„חוץ".

והביאור בזה (בשייכות של כסלו עם גילוי פנימיות התורה):

החילוק בין חודש כסלו (השלישי בחודשי החורף) וחודש סיון (השלישי בחודשי הקיץ), הוא[129]: חודשי החורף הם ימי הגשמים (בהם אומרים „משיב הרוח ומוריד הגשם"), והרי[130] גשמים קשורים עם עבודת האדם למטה, וכמו שכתוב[131] „כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ, ואדם אין לעבוד את האדמה, ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה", משא"כ חודשי הקיץ (אשר באים לאחר ימי הגשמים), הם קשורים בעיקר בענין הטל, אשר יורד מלמעלה, טל[132] לא מיעצר[133].

דוקא בענין הגשמים – שבא על־ידי עבודת המטה, ב(גשמים גם מלשון) גשמיות העולם – מודגשת שלימות החיבור של מעלה ומטה: „ואד יעלה מן הארץ" – מן הארץ עולה למעלה „אד" (יסוד דק), דבר המוכיח שהוא קשור ובערך לגדרי התחתון, „והשקה את כל פני האדמה", מלמעלה למטה, הגשמים יורדים מענני שמיא (למעלה), אבל באופן ש„והשקה את כל פני האדמה", הם משקים את כל הארץ, את כל הגשמיות (וגם את „פני האדמה" – את הפנימיות של גשמיות הארץ), וכפי שטבע המשקה (מים) הוא, שהמציאות אשר הוא נוגע בה, נעשית ספוגה לגמרי במשקה.

ובזה מתבטאת המעלה של (אין מים אלא תורה[134] בכלל, ובמיוחד) גילוי תורת החסידות (בחודש כסלו) – ששכל האדם (הנברא) והמציאות הגשמית של העולם יהיו חדורים באלקות, „מי הדעת הטהור"[135], „דע את אלקי אביך"[136], עד לאופן של „כולה משקה"[137], שכל העולם כולו (גשמיות) יהי' חדור וספוג באלקות (רוחניות), „מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים"[138], כפי שיהי' בגלוי בגאולה האמיתית והשלימה (שבאה על־ידי „יפוצו מעינותיך חוצה").

ויש להוסיף, שדבר זה מרומז גם במלה „כסלו", אותיות „כס לו"[139] – שהדרגות באלקות שהן בבחינת „כס" (מלשון מכוסה), מכוסות מצד עצמן (בהיותן מסתים דקוב"ה), יתגלו למטה ב„לו" (בגימטריא „אלה", המורה על שלימות

127) ראה בארוכה אמרי בינה שער הק"ש פנ"ד ואילך. ועוד.

128) שבת כא, ב.

129) ראה סה"מ עזר"ת ע' לח. תרע"ח ס"ע לז ואילך.

130) ראה גם לקו"ת האזינו עג, א ואילך. ובכ"מ.

131) בראשית ב, ה־ו (וראה פרש"י שם).

132) תענית ג, א.

133) וזהו בהתאם לזה שחודש סיון הוא חודש השלישי מניסן, שענינו – עבודה מלמעלה למטה (ע"ד עבודת הצדיקים). וכסלו הוא חודש השלישי מתשרי, שענינו – עבודה בדרך מלמטה למעלה (ע"ד עבודת התשובה) – לקוטי לוי"צ שם.

134) ב"ק יז, א. וש"נ.

135) רמב"ם סוף הל' מקואות.

136) דה"א כח, ט. תניא קו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנו, ב).

137) תורת אדה"ז – המשך וככה תרל"ז פמ"ו.

138) ישעי' יא, ט. רמב"ם בסיום וחותם ספרו.

139) לקוטי לוי"צ שם ע' רה. ע' רכב. וראה סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 123־5 (לעיל ע' 8־76).

לעיון חות' לא למסחר "דברי אלקים"

הגילוי) – במדות האדם המתחלקות לשש פעמים שש, שלימות גילוי המדות בפרטיות (שש פעמים שש = לו).

טו. בגילוי תורת החסידות בחודש כסלו עצמו – נפעל החיבור של רוחניות וגשמיות באופן מיוחד על־ידי אופן גילוי החסידות של אדמו"ר האמצעי[140]:

ידוע שגילוי תורת חסידות חב"ד הי' באופן מסודר, וכל אחד מרבותינו נשיאינו גילה ופעל עוד שלב ודרך בגילוי, בהתאם לסדר ההתגלות של שכל חדש [אע"פ שמיהו זה ואיזהו להיכנס ולחלק בין מאורות החסידות, אבל רבותינו נשיאינו עצמם גילו את הדרגות]: אדמו"ר הזקן הוא דרגת החכמה של תורת החסידות – הוא גילה את ענייני החסידות באופן של נקודה. אחריו אדמו"ר האמצעי – דרגת הבינה – הביא את הנקודה (נקודת החכמה) בביאור רחב בהבנה והשגה, עד להתפשטות והתרחבות, "רחובות הנהר" של בינה[141], בדוגמת מי הנהר (בינה) הנמשכים ממעין (חכמה), אלא שבנהר הם מתרחבים ומתפשטים. וכפי שרואים בדרושי החסידות שלו, שעניני החסידות של אדמו"ר הזקן, באים אצלו בגילוי רב, בהתפשטות ובהתרחבות[142].

בכדי לפעול בשלימות את יחוד השכל עם המושכל, ובנידון דידן – יחוד שכל האדם עם "דיעה את ה'" על־ידי לימוד תורת החסידות – נדרשת בנוסף להשגה בנקודת החכמה, גם הבנה של בינה, באופן של התרחבות.

ועד"ז מובן גם בנוגע ליחוד של רוחניות וגשמיות (אלקות והעולם) שנעשה על־ידי חסידות, שהשלימות בזה נפעלת עי"ז שבנוסף לחכמה יש גם בינה [כפי שהדבר מתבטא גם בחייו הבשריים של אדמו"ר האמצעי – כידוע[143] דברי הצ"צ עליו: "באם היו חותכים לחותני אצבע, לא הי' פורץ דם כי אם חסידות", דהיינו, שחייו הגשמיים – הדם שלו, "הדם הוא הנפש"[144] עצמו – הי' חסידות (רוחניות)][145].

ויש לומר, שהטעם לזה הוא משום ש"רחובות הנהר" של בינה (אינם רק התפשטות ולמטה מנקודת החכמה, אלא משום שהם) נמשכים משורש הבינה (שלמעלה מחכמה), במרחב העצמי, לכן יש בכוחם לחבר רוחניות וגשמיות, בהיותם למעלה משניהם. [ואדרבה: הגילוי של המרחב העצמי בא דוקא על־ידי העבודה למטה, "מן המיצר קראתי י־ה ענני במרחב י־ה", כנ"ל].

ועד הת' להפצת ה"דבר מלכות"

---

140) בהבא להלן, ראה לקו"ש חכ"ה ע' 349. וש"נ.

141) ראה זח"ג קמב, א. ועוד.

142) גם אצל הצמח־צדק מצינו הרחבה גדולה בתורת החסידות, אבל עיקר חידושו הוא (בספירת הדעת –) החיבור דנגלה וחסידות, ההשואה ותיווך של עניני חסידות בדרושי אדה"ז וכו' עם תורת הנגלה כו', ואילו החידוש של אדמו"ר האמצעי הוא, התרחבות גדולה וביאור רחב בהנקודות המובאות בדרושי אדה"ז, כנראה בפועל.

143) ס' השיחות תש"ד ע' 79. הביאור בזה ע"ד הקבלה – לקוטי לוי"צ שם ע' שלט.

144) פ' ראה יב, כג.

145) וכן מודגש בפעולתו על החסידים, כידוע פתגמו, כי רצונו שכאשר שני אברכים נפגשים יחדיו בשוק, ידברו חסידות (ס' השיחות תש"א ע' 52), בענין אריך ועתיק (בית רבי ח"ב פ"א הערה ה' (השני')). ובס' השיחות תש"ג (ע' 13): "זאָלן יונגע לייט פארשטעהן אין כתר ווי די 5 פינגער, וועט ער זיין צופרידן". ["שאברכים יבינו בכתר כמו בחמשת האצבעות, יהי' לו מכך סיפוק]. היינו, נוסף על זה שילמדו חסידות (בשכל), ידברו בזה גם בשוק, ויבינו בזה כמו בהה' אצבעות הגשמיות שביד – כי בכח הבינה לחבר בשלימות חסידות (אלקות) ועולם, רוחניות וגשמיות.

ויש לומר, שזהו גם הרמז בשם התואר שלו – „האדמו"ר האמצעי": אמצעי מציין שהוא בא בין הראשון לשלישי, והוא מחבר אותם. האדמו"ר האמצעי – בהיותו בדרגת הבינה – מחבר את הנשיא שלפניו עם הנשיא שלאחריו, אדמו"ר הזקן (חכמה), ואדמו"ר הצמח־צדק (דעת), באופן שבו נכללים ג' ראשי ואבות החסידות (כנגד חב"ד), כיון שבו מתבטאת כללות הפעולה של גילוי חסידות חב"ד, לחבר אלקות עם העולם.

טז. ע"פ הנ"ל מובן מדוע דוקא אצל אדמו"ר האמצעי מוצאים את החידוש והשלימות, שימי חייו הגשמיים היו „מיום ליום" (שנסתלק ביום שנולד – ט' כסלו)[146], כיון שאצלו מודגש החיבור של רוחניות וגשמיות (הבא מכח העצמות, מרחב העצמי), שהשלימות בעבודה הרוחנית מתבטאת ו„משקה" („והשקה את פני האדמה") גם את ימיו ושנותיו הגשמיים, שגם הם תמימים ושלמים („ממלא שנותיהם . . מיום ליום").

ועפ"ז יש לומר גם הטעם מדוע יום זה (ט' כסלו) הוא גם ערב והכנה ליו"ד כסלו, חג הגאולה שלו (שנקבע לחג בשנה הראשונה (תקפ"ח), יום לאחרי ההסתלקות[147] – כיון ששלימות החיבור של שלימות עבודת הצדיק ברוחניות עם שלימות בגשמיות (בימיו ושנותיו) היא הכנה מתאימה הנותנת מיד את הכח לפעול את ענין „הגאולה" בענין „יפוצו מעינותיך חוצה" (כידוע שגאולתו של אדמו"ר האמצעי, ע"ד גאולת אדמו"ר הזקן, היא בעיקר גאולה לענין הפצת מעיינות החסידות חוצה, על מה שקודם לכן הי' קטרוג, שאפילו בערך לאופן גילוי החסידות של אדמו"ר האמצעי (באופן של „רחובות הנהר") עד למאסר והגאולה, באה גם בזה גופא „גאולה" – גאולה ופריצת גדר שלמעלה ממדידה והגבלה, המוסיפה כוחות חדשים, עד שלא בערך, לחבר עליון ותחתון (ע"ד החידוש של ביטול הגזירה בין עליונים לתחתונים במתן תורה[148] (של נגלה דתורה בגלוי)).

ועד ליתירה מזה – שהגאולה של יו"ד כסלו נעשית ההתחלה וההקדמה לגאולה של י"ט כסלו, „ראש השנה לחסידות"[149].

---

146) משא"כ הבעש"ט שנולד בח"י אלול ונסתלק ביום א' דחגה"ש [ובנוגע להרב המגיד לא ידוע יום הולדתו, ויום ההילולא שלו הוא בי"ט כסלו], ואדה"ז שנולד בח"י אלול ונסתלק בכ"ד טבת. וכן ברבותינו נשיאינו ממלאי מקומו של אדהאמ"צ: אדמו"ר הצ"צ – ערב ר"ה־י"ג ניסן, אדמו"ר מהר"ש – ב' אייר־י"ג תשרי, אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע – כ' חשון־ב' ניסן, וכ"ק מו"ח אדמו"ר – י"ב תמוז־יו"ד שבט.

ויש לומר, שכיון שרבותינו נשיאינו הם המשך ושלשלת אחת, ועד שהם בבחי' „מאור" (שבזה לא שייך שלשלת – ראה שיחת ש"פ ויצא, ט' כסלו תשי"א), היינו שהם מציאות אחת (ובפרט שכל נשיא נקרא „ממלא מקומו" של הנשיא שלפניו, היינו שהוא ממלא כל המקום והמעלה שלו, נוסף על ההוספה משלו מצד „מעלין בקודש", וגם ההוספה של עבודת כל נשיא המיוחדת לו ולדורו) – הרי השלימות באחד מהנשיאים נמשכת בכולם, אלא שבגלוי ה"ז בנשיא ההוא וממנו נמשך לכולם. ע"ד הידוע בנוגע לענין ד„מצוה דהוי זהיר בי' טפי", שמצוה זו היא ה„שער" שע"י עולים שאר המצוות.

147) אלא שבגלל ההסתלקות לא חגגו הגאולה בשנה הראשונה ב„שטורעם" (רעש), כידוע. אבל בשנים שלאחרי זה, חגיגת הגאולה (ביו"ד כסלו) היא בכל השטורעם, ובפרט שהיא באה למחרת ט' כסלו, יום ההולדת ויום ההילולא שלו.

148) תנחומא וארא טו. שמו"ר פי"ב, ג. ועוד.

149) כידוע הפתגם, שיו"ד כסלו הוא יום ההולדת של חסיד*, וי"ט כסלו הוא יום הברית

*) ולהעיר מהשייכות לט' כסלו (ערב יו"ד כסלו), יום ההולדת של אדהאמ"צ.

יז. ולהוסיף, שבכל זה ישנה הדגשה יתירה בקביעות שנה זו, כאשר ט' כסלו חל ביום השבת:

ביום השבת נמשכת הקדושה הרוחנית של עונג שבת (שלמעלה מעולם) בגשמיותו של יהודי – באכילתו, שתייתו ושינתו, על־ידי המצווה לענגו בעונג אכילה ושתי'[150], ושינה בשבת תענוג[151]. עד אשר הנשמה יתירה שנמשכת בשבת[152] פועלת שינוי גם בטבע הנפש הבהמית[153], ועד בטבע הגוף[154] הגשמי[155], וגם בגשמיות העולם[156].

יח. כל האמור לעיל שייך ונוגע ליהודים בכל הדורות. על אחת כמה וכמה בדורנו זה ובזמננו זה – שע"פ סימני חז"ל (במסכת סנהדרין, במדרשים ובכ"מ) נמצאים כבר בשלב הגאולה ממש,

וכמדובר כמה פעמים לאחרונה, שלאחר הריבוי המופלג של מעשינו ועבודתינו במשך כל הדורות, ובפרט לאחר עבודתם של רבותינו נשיאינו, החל מאבות החסידות וימי גאולתם (בי"ט כסלו ויו"ד כסלו) וימי הולדתם וההילולא שלהם (בט' כסלו, בכ"ד טבת וכו'), ומאז כבר עברו כמה דורות ושנים, עד לעבודתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – כבר סיימו את כל הבירורים,

כולל גם הבירור של „עשו הוא אדום"[157], ומכ"ש וק"ו, שהרי אפילו בזמן יעקב, סבר יעקב וחשב שעשו נתברר כבר (ומצד דרגתו של יעקב אמנם כך הי'), כנ"ל, עאכו"כ לאחרי ריבוי העבודה מאז, הרי עשו כבר נתברר לגמרי, כפי שרואים זאת גם בהנהגה בזמן הזה (בגלות אדום) של אוה"ע המתייחסים ל„עשו הוא אדום", בדרך מלכות של חסד (והנהגה זו מתפשטת גם בעוד מדינות, כפי שראו ורואים בפרט לאחרונה) –

הרי מובן, שעתה נמצאים כבר במצב בו הגוף הגשמי ואפילו גשמיות העולם כבר נתבררו ונזדככו לגמרי, והרי הם „כלי" מוכן לכל האורות והענינים הרוחניים, כולל ובעיקר – אורו[158] של משיח צדקנו, אור הגאולה האמיתית והשלימה, ועד גם לגילוי פשיטות העצמות של עצמות ומהות ית', כפי שזה מתגלה בפשיטות העצמות של משיח צדקנו (שלמעלה מבחינת יחידה ומכל השמות והדרגות והשפעות כו'), ועל־ידי זה – מתגלה הדבר גם בפשיטות של כאו"א מישראל,

והדבר היחיד שחסר הוא – שיהודי יפקח את עיניו כדבעי, ויראה איך הכל כבר מוכן לגאולה! **יש כבר את ה„שולחן ערוך", יש כבר את הלויתן ושור הבר ויין**

(לקו"ד ח"ג תפח, ב. וראה לקו"ש ח"ג ע' 799 ואילך). וראה שיחת י"ט כסלו תש"ד (ע' 49), שיו"ד כסלו הוא ע"ד יום א' דחג הסוכות וי"ט כסלו הוא ע"ד שמחת תורה.

150) שו"ע אדה"ז או"ח ריש הל' שבת.

151) סידור קול יעקב במקומו. ועוד. וראה לקו"ש ח"י ב ע' 254 הערה 50.

152) תענית כז, ב. ועוד.

153) ולכן ע"ה אינו משקר בשבת (ירושלמי דמאי רפ"ד. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1038 הערה 24).

154) וכמחז"ל שאינו דומה אור פניו של אדם בשבת כו' (ב"ר פי"א, ב. מכילתא יתרו כ, ט. וראה נ"כ שו"ע אה"ע סס"ב ס"ח).

155) „כמו שהעיד ע"ז אחד מן גדולי חכמי הרופאים, שבליל שבת ויומו יש שינוי גודל בדפק שביד הישראל, מחמת הארת אור העונג העצמי' דיחידה כו'" (תורת חיים – לבעל היום ההולדת וההילולא והגאולה – ויקהל תרלב, א).

156) כמובן מהא ש„סמבטיון יוכיח" (סנהדרין סה, ב. ב"ר פי"א, ה), ועוד – ראה קה"י ע' שבת בתחלתו.

157) וישלח לו, א.

158) זח"ג לד, ב. הובא ונת' בלקוטי לוי"צ לזח"ג ע' ריט ואילך.

המשומר[159], ויהודים כבר יושבים סביב השולחן – „שולחן אביהם"[160] (מלך מלכי המלכים הקב"ה), יחד עם משיח צדקנו (כפי שכתוב בספרים[161] שבכל דור ודור ישנו „א' מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח"), ובדורנו נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר; ולאחרי ארבעים שנה מאז הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר יש כבר גם „לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"[162],

כעת צריך רק להיות, שיפתחו את ה„לב לדעת", ויפקחו את ה„עינים לראות", ויפתחו את ה„אזנים לשמוע", ועד"ז – לנצל את כל רמ"ח האברים ושס"ה הגידים הגשמיים – נוסף על לימוד התורה וקיום המצוות בכלל (רמ"ח מצוות עשה כנגד רמ"ח אברים[163] ושס"ה מצוות לא תעשה כנגד שס"ה גידים[164]) – ללימוד פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות וקיום הוראות רבותינו נשיאינו, כולל – ללמוד בעניני הגאולה, באופן שזה יפתח את הלב והעינים והאזנים – ושיבינו, יראו וירגישו בפשטות ממש בגשמיות העולם – את הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש, וללמוד תורתו של משיח (פנימיות התורה) באופן של ראי', שכל זה כבר ישנו מן המוכן, צריך רק לפקוח את העינים ואז יראו זאת!

יט. ובאותיות פשוטות בנוגע למעשה בפועל:

כיון שחיבור הנשמה וגוף, ורוחניות וגשמיות, כבר ישנם בשלימות (כנ"ל), והכל כבר מוכן לגאולה – צריך לעשות דברים שיגלו זאת בפועל ממש.

ולכל לראש בענין שהזמן גרמא – ביום ההולדת (כאשר מזלו גובר[165]) ויום ההילולא של אדמו"ר האמצעי, להוסיף בלימוד תורתו, דוקא באופן של „רחובות הנהר" דבינה (שמחברת רוחניות וגשמיות כנ"ל בארוכה).

והלימוד בזה שייך לכל בנ"י, אנשים ונשים (כמדובר כמה פעמים שלימוד החסידות והפצת המעינות חוצה שייכים בפשטות גם לנשי ובנות ישראל, ובפרט כשעל־ידי זה אתי מר דא מלכא משיחא).

ו„תלמוד גדול שמביא לידי מעשה"[166] – להביא זאת למעשה ועבודה בפועל, וללמוד מאדמו"ר האמצעי, אשר אצלו באה לידי ביטוי שלימות עבודתו בתורת החסידות בגשמיות הגוף והעולם (בזמן ומקום), „ממלא שנותיהם מיום ליום" – שאצל כל אחד תהי' השתדלות מיוחדת לבטא את הרוחניות וה„חסידישקייט" שלו בגשמיות שלו, שבעניניו הגשמיים, ובזמן ובמקום הגשמיים שלו, יורגשו החמימות והחיות הנובעות מה־„אידישקייט" שלו ומה„חסידישקייט" שלו, עד לאופן שלא יהי' ביניהם כל פירוד כלל, אלא יהיו דבר אחד ממש.

נוסף לזה – שיראו לארגן בכל מקום ומקום התוועדויות חסידיות, החל בחג הגאולה של יו"ד כסלו, ולדבר וללמוד שם בתורתו של בעל הגאולה, ולקבל החלטות טובות בעניני הנ"ל,

159) ראה ברכות לד, ב. ב"ב עה, א. ויק"ר פי"ג, ג. ועוד.
160) ברכות ג, סע"א.
161) פי' הברטנורא למגילת רות. וראה גם שו"ת חת"ס חו"מ (ח"ו) בסופו (סצ"ח). וראה שד"ח פאת השדה מע' האל"ף כלל ע'. ועוד.
162) תבוא כט, ג.
163) מכות כג, סע"ב.
164) זח"א קע, ב.
165) ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח ובקה"ע.
166) מגילה כו, א.

כולל גם – החלטות מתאימות לקבוע התוועדויות חסידותיות, והתוועדויות גדולות, בי"ט כסלו, חג הגאולה של אדמו"ר הזקן, ולראות לעשותן בכל מקום ומקום בכל קצווי תבל, עד אפילו בפינה נידחת – באופן שכל פינה בעולם (גשמיות העולם) בה מצויים יהודים, תהי' חדורה באור ובחום החסידי של י"ט כסלו, „ראש השנה לחסידות".

וכן גם להמשיך את ההתוועדויות החסידותיות במשך חודש כסלו, ובפרט בימים המיוחדים הקשורים עם תורת החסידות ודרכי החסידות,

ועד גם – בסיום חודש כסלו – לערוך התוועדויות במשך ימי החנוכה, וברוח זו של הארת עצמו והסביבה בנרות החנוכה „על פתח ביתו מבחוץ", ובאופן דמוסיף והולך ואור מיום ליום[128],

כולל – כמנהג רבותינו נשיאינו[167] – לקיים מסיבות לבני הבית בימי חנוכה, ולחלק „דמי חנוכה" לבני הבית[168], ובפרט לילדים, לבנים ובנות. כי כאשר כל אחד מקיים מנהג זה – בפרסום המתאים – ועוד בהוספה והרחבה על־ידי הוספה בנתינת „דמי החנוכה" בריבוי (שעל־ידי זה מתוסף בענין השמחה אצל הילדים) – מתקשרים עוד יותר (על־ידי קיום מנהג זה) עם רבותינו נשיאינו, שזה נותן תוספת כח להחדיר את תורתם, הוראותיהם, ומנהגיהם אל תוך חיי היום־יום הפרטיים.

כולל ובמיוחד – גם מנהג ישראל אשר הולך ומתפשט בזמננו זה ללמוד עניני גאולה ועניני משיח, כדי להתכונן ולהכין אחרים לגילוי של הגאולה האמיתית והשלימה, כנ"ל.

כ. ויהי רצון, שמהדיבור וקבלת החלטות טובות עתה בענינים אלו – יביא הדבר תיכף ומיד בגלוי את הגאולה האמיתית והשלימה על־ידי משיח צדקנו, לעיני בשר של כאו"א מישראל ושל כלל ישראל,

ותיכף ומיד ממש הולכים כל ישראל – „ארו עם ענני שמיא"[169] – יחד עם כל מעשינו ועבודתינו, יחד עם כל הרכושים הגשמיים („כספם וזהבם אתם"[170]), ביחד עם הבתי „מקדש מעט"[171], וכן הבתים הפרטיים (במילא ילכו כולם ברצונם הטוב...) – אשר נעשו חדורים לגמרי באור החסידות וקדושת הנשמה (כנ"ל), „ושכנתי בתוכם"[172] – לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, בבית המקדש השלישי [ויש לומר שבתי המקדש מעט והבתים הפרטיים שמעין מקדש מעט – מתחברים ומתדבקים[173] ל„מקדש אד' כוננו ידיך"[174]], בקודש הקדשים, ששם נמצאת אבן השת', שממנה[175] הושתת העולם,

ועוד והוא העיקר – תיכף ומיד ממש.

ועל הת' להפצת ה"רבי מלכות"

167) „היום יום" כח כסלו.
168) ראה סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 163. וש"נ.
169) דניאל ז, יג. סנהדרין צח, א.
170) ישעי' ס, ט.
171) ראה מגילה כט, א.
172) תרומה כה, ח.
173) ראה סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 467 (לקמן ע' 401) ואילך. וש"נ.
174) בשלח טו, יז.
175) יומא נד, ב.

8291-522-7431

© "ugs a'nhnho kvpm' a"scr nkfu',"

hjh tsubbn nurbn ucbhbn nkl vnabj kguko ugs

^

kvmkjv cdaunhn' ncrujbhn' ucakhjn' eusa\

zekx

rw nbjo ugbsk uzud'u nr' rcev jba anjhn

kzfu'

* * *

nvrv hdkv tfh'r

f"e tsnu"r nkl vnabj akhy"t

kzfu'